

VIKTOR VESELÝ, Člen určitý, neurčitý a nulový v italštině a němčině z perspektivy českých rodilých mluvčích. Ústav románských studií FF UK, ak. r. 2017/2018.

Viktor Veselý si pro svou bakalářskou práci vybral zajímavé kontrastivní téma. Pokusil se porovnat systém členů mezi italštinou a němčinou a zároveň na základě didaktického experimentu zjistit, který typ užití je pro nerodilé mluvčí nejobtížnější. Použil k tomu souvislý text, v němž se pochopitelně objevují všechny možnosti (od anaforického po různé typy asociačního užití). Přestože tento experiment představuje jen menší část z předkládané práce, je pečlivě připravený, detailně analyzovaný a ukazuje na určité univerzální překážky, které existence členu klade, a to především proto, jak sám diplomant zdůrazňuje, že jde o slovní druh, jehož užití je mnohvrstevnaté a daleko hůře zachytitelné v prvních lekcích učebnic cizích jazyků.

Bakalářská práce je rozdělena do osmi kapitol. Kapitoly 1-5 jsou věnovány teoretickému popisu. Nejprve je stručně uvedena obecná charakteristika kategorie určenosti, poté pak přichází na řadu člen určitý, neurčitý a nulový, vždy nejprve popsany v italštině, pak v němčině. Pátá kapitola je vyhrazena členu dělivému, kterým disponuje pouze italština. V šesté kapitole pak diplomant přechází k didaktickému rozměru této problematiky a klade si otázku, do jaké míry absence členu v češtině ovlivňuje osvojení tohoto slovního druhu u studentů italštiny a němčiny. Sedmá kapitola je přehledem, jak je člen traktován v různých učebnicích italštiny a němčiny. Osmá kapitola představuje už zmíněný experiment, v němž studenti italštiny a němčiny (rozdělení na dvě skupiny FF UK versus JC) měli doplnit chybějící členy v souvislém textu. Práci uzavírá dvojice povinných résumé a soupis literatury.

K textu bych měl pár připomínek či spíše dotazů.

1) K formálním náležitostem bych jen podotkl, že tu a tam se objevují překlepy na místech, kde by být neměly (v relevantních příkladech, s nimiž pak diplomant pracuje), např. s. 26 *barzaletta*, s. 60 *indentifikace*. Jinak je text sepsán precizním, po odborné stránce bezchybným jazykem.

2) K formulačním nejasnostem opravdu jen pár dotazů. Hned na s. 10 je řeč o tom, že pro člen určitý je podstatné, aby se mluvčí či adresát s předmětem reference mohli ztotožnit. Odkaz je zde na Lyonsovu monografii *Definiteness*, která samozřejmě představuje naprosto zásadní východisko pro jakékoli úvahy. Mám za to, že jde spíš o identifikaci předmětu ze strany mluvčího a zejména adresáta (člen určitý signalizuje předpoklad, že adresát je schopen daný předmět identifikovat). Zaujalo mě však i to, že z Lyonse si diplomant odnesl pouze tento postřeh, zatímco možná důležitější (i pro téma práce) jsou teze týkající se asociačního a generického užití, kde se jazyky se členem pak mohou výrazně odlišovat. S tím souvisí i má poznámka k tabulce na téže s. 10. Ta je převzatá z *Mluvnice angličtiny* L. Duškové a jako taková je založena na angličtině. Viktor Veselý s ní však pracuje jako s univerzálním měřítkem, na němž pak ukazuje chování italštiny a němčiny. To je ale zavádějící, protože např. právě v generickém užití členu (jak v sg., tak v pl., popř. v rozdílu mezi počítatelnými vs. nepočítatelnými substantivy) se angličtina od italštiny liší (těmto rozdílům se věnuje i Lyons, když hned v úvodu uvádí příklad *Cotton is easy to wash* vs. italský příklad *Il cotone si lava facilmente*, kde v it. člen určitý být musí. Specifickým problémem jsou pak asociační užití, a to jak ta spojená s nezczitelnými částmi (*il naso di Carlo* na s. 16), tak i ostatními (v tabulce na

s. 60 jsou někde označena jako „předchozí zmínka v textu“, jinde jako „implicitní zmínka v textu“). Bylo by tedy dobré asociační užití dobře definovat.

3) Práce s mnoha gramatikami a učebnicemi se nutně odráží i v nejednotné terminologii (za niž autor práce nemůže...). Tak např. na s. 25 „doplňek rozvitý přívlastkem“ je jen u Hamplové (nešťastně přeloženo z it. *complemento predicativo* – které pak Viktor Veselý použije na s. 30, když už čerpá z italských gramatik).

4) Na s. 38 je odstavec, kterému moc nerozumím. Je zde řeč o tom, že čeština kategorii určenosti vyjadřuje jinak než pomocí členů a že to lze diachronně vysvětlit tím, že v italštině je člen z ukazovacích zájmen. Možná by bylo dobré formulovat lépe, co zde měl autor na mysli.

5) Na s. 55 se mi jeví slova „deficit“ a „saturovat“ jako nevhodná; určitě by odborně obstálo i pouhé „nedostatek“ a „překonat“ (nebo něco podobného).

Jak je zřejmé, bakalářská práce Viktora Veselého je zdařilým textem, který zpracovává složité téma. Výsledky jsou nejen zajímavé, ale mají i praktický dosah, neboť ukazují na typické obtíže spojené s užitím členů. Bakalářskou práci Viktora Veselého tedy hodnotím jako **výbornou**.

V Praze dne 28. 5. 2018

.....

doc. Pavel Štichauer, Ph.D.

oponent bakalářské práce